

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

Walthier György

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

Eltemették Gömbös Gyulát

Pannonia virágos kertjében ismét egy hatalmas tölgy-óriás dőlt ki. Az élet és halál Ura kiadta a kommandót, s a katonáknak engedelmességet a felsőbb parancsnak s vigyázzba állt az Örök Bíró, a legfőbb Hadur előtt, hogy számot adjon sáfarkodásáról.

A magyarság milliói mélyes-gyásszal és részvételtjes megilletődéssel őrzik emlékét a kiváló államférfiúnak és az ima közbenjáró legyverével esdik lelke számára a Mindenható könyörülő irgalmát.

Hogy mit vesztett az ország a tragikus véget ért Gömbös Gyulában, azt mérlegelni az utókor történetírója lesz hivatott. Koporsójánál ott láttuk azonban Európában mindazon nagy nemzetek legkiválóbb képviselőit, akiknek barátsága, közgazdasági és politikai kapcsolata mostoha sorsunk szörnyű tragédiájában a magyarság gazdasági fejlődését, erősödését, nemzeti vágyainak biztató reménységét jelentik. E megbecsülés és tiszteletadás legfőbb bizonyossága arról, hogy Ki volt nekünk Gömbös Gyula!

A király-kérdésben elfoglalt álláspontját nem tudtuk magunkévá tenni és azt is valljuk, hogy 1921-ben nagyon ráhibáztolt magatartásával a trianoni szerződést alá nem író és azt soha el nem fogadó Károly király trónrajutásának megakadályozásában, de tárgyilagosan el kell ismernünk, hogy rendkívüli emberi és államférfiúi képességeit mindig a magyar nemzet érdekében kívánta hasznosítani, magyar fajtáját rajongásig szerette, egész közéleti működésében annak gazdasági és erkölcsi megújítását kívánta szolgálni, benn az országban példás rendet és békés atmoszférát teremtett, a külső országokban pedig nemzetünknek becsülést, tiszteletet és hűséges barátokat szerzett.

Különös elismeréssel adozhatunk valamennyien még annak a csodás kitaratásnak, állhatatosságnak és rendkívüli akaraterejének, mely kiváló képességeihez társult, s amely cselekvő, aktív emberré és politikussá tette Gömbös Gyulát.

Nemcsak azt jelentette ez, hogy minden protekció nélkül, saját tehetsége és rátermelés-

gével a murgai tanítói-lakból az ország legmagasabb köztisztviselői állásába jutott, hanem azt is, hogy politikájának tengelye és célkitűzése a cselekvés, az alkotás volt.

Ne felejtjük el, hogy egy megtépett, koldus ország kormányzását kellett átvennie, ahol csaknem a kétségbeesés uralta a tömegek és vezetők lelkét. — Az is valóság, hogy kormányzása alatt szörnyű aszályos esztendő sivatara akadályozta nemzetépítő munkásságában, hogy talán századok óta olyan szociális nyomor nem dühöngött a magyar földön, mint az elmúlt években, mégis hihetetlen erőfeszítéssel átlábtuk a nehéz idők és Gömbös Gyula közgazdasági, szociális intézkedései, a védettség, utépités, a külföldi értékesítés megalapozásával és más közhasznú munkájával lélekzethez juttatta az ország népét, fenntartotta és megszilárdította a társadalom belső rendjét akkor, amidőn Európa sok nagy államában a felfordulás és vörös forradalmak szörnyű pusztításai serkentették propagandára a titokban nálunk is gyujtogatni vágyó kommunista banditákat.

Nagy érték, magyar érték volt. Igaz, nem pótolhatatlan senki e földön. De az is való, hogy ilyen válságos időkben gyakran egy-egy rendkívüli ember akaraterejétől és cselekvőképességétől függhet az ország talpraállása vagy végpusztulása is. — 1918-ban egyetlen magyar ember nem akadt, aki megakadályozni tudta és képes lett volna az ország összeomlását jelentő forradalmárok kicsiny csapatának vakmerő, de gyászszos sikerre vezető felvonulását.

Most is hasonló időkben élünk. Most is aktív, kemény, világosan látó, keresztény világnézetű, fajszerető és erőskezű emberekre van szükség. Ilyen volt Gömbös Gyula és ezért is sajnáljuk elmúltát, mert hasonló kvalitású vezérpolitikust keveset találunk a magyar parlamentben.

A körösvidék magyar népe kegyelettel gondol nagy halottjára és azt kéri az Uristentől, hogy engedje valóráválni Gömbös Gyula legszebb álmát és programjának végcélját: a boldog, nagy Magyarországot!

AZ UTOLSÓ ÚT

Gömbös Gyula, Magyarország miniszterelnöke október 6-án a München melletti Neuwittelsbach szanatóriumában meghalt.

Hónapok óta súlyos vesebántalmak voltak, s a gyilkoskór végül legyőzte a sziklaembert. —

Németország teljes katonai pompával Hitler vezér jelenlétében bucsuzott a nagy magyar halottól. Negyvenezer ember vett részt a müncheni gyászmenetben.

A miniszterelnök temetése október 10-én, szombaton délelőtt ment végbe óriási részvétellel. — Százegrek gyászoló sorfala között kísérték útjára Magyarország halott miniszterelnökét. Négy száz koszoru díszítette az Országház kupolacsarnokában felállított ravatalt, köztük Viktor Emáuel olasz király ezeröttszáz szál rózsából összeállított koszoruja. Az olasz királyt és Mussolinét gróf Ciano külügyminiszter, Hitler vezért Göring porosz miniszterelnök, Boris bolgár cárt Stoilov bolgár követ, az osztrák államfőt Schuschnigg szövetségi kancellár, a lengyel kormányt Liepkowski Szaniszló lengyel kabinettirodai főnök képviselte. Minden koszorút helyezett Gömbös koporsójára. Feltűnt a sok-sok koszoru között a felkelő spanyol vezérnek: Franco tábornoknak a piros-arany-piros spanyol nemzeti színekkel ékes koszoruja. Az ország előkelőségei, főméltóságai, Horthy Miklós kormányzóval az élén kísérték sirjához a nemzet nagy halottját. —

A koporsónál Raffay Sándor evangélikus püspök gyászbeszéde után dr. Darányi Kálmán miniszterelnök, gróf Széchenyi Bertalan a felsőház, dr. Sztranyavszky Sándor a képviselőház és dr. Ivády Béla a Nemzeti Egység-pártja nevében bucsuztatták megrázó, fájdalmas szavakkal az elhunyt miniszterelnököt. —

„Nincs és nem lehet kormányférfi — mondotta magas színvonalu, meggyőződésseljes beszédében Darányi Kálmán — aki nemzetét nagyobb odaadással és nagyobb munkabírással szolgálta volna, mint ahogy — Gömbös Gyula —

akarta és tette, egy pillanatra sem nyugodván, mikor az ország valamilyen belső vagy külső érdekeinek felkarolásáról volt szó. Gazdaságpolitikájának vezérlő gondolatává a széles néprétegek boldogulását tette... Olyan szociálpolitikát akart, melynek áldásai eljussanak a legelrejtettebb tanyák legkisebb hajlékáig is..."

A gyászbeszéd elhangzása után az Operaház énekkara gyászdalt énekelt, majd a filmharmonikus zenekar gyászindulójának hangjai mellett megindult a gyászmenet. — Gömbös Gyula koporsóját nemzetiszínű gyászlepel borította be, amelyen a világháborúban viselt rohamsisakja és kardja nyugodott. A koporsó előtt egy közkatona vitte a miniszterelnök sirkesztyjét, melyen egyszerűen csak ennyi volt írva: „Itt nyugszik vitéz jákfai Gömbös Gyula. Élt 50 évet, meghalt 1936. október 6-án. Béke hamvaira!"

Amerre a menet haladt, az uttesteken százezernyi tömeg levett kalappal, mély megilletődéssel bucsuzott a nagy halottól. A sirban a koporsó alá szülőföldjének néhány rögét helyezték. A murgaiak háromtagu gazdaküldöttsége egyszerű faladában hozta el, hogy hazai földön nyugodjék Gömbös Gyula.

A himnusz hangjai és ágyuk dörgése mellett eresztették le Gömbös Gyula koporsóját az édesanya-földre, melynek hűséges, melegsívű szerelmese volt életében is. —

Békésvármegye kisgyűlése

erélyesen tiltakozott a vörös izgatás ellen Napirend előtt Beliczay Miklós földbirtokos ítélte el kemény szavakban a magyarországi szociáldemokrata párt és vezéreinek „szimpátia-nyilatkozatát" a vörös spanyol kormány mellett. „Undort és megvetést érezhet minden keresztény magyar ember, mondotta, amikor gyilkos banditák őrvongó fenevadak pusztításait és kulturelles magatartását szimpatikusnak merik feltüntetni azok, akik egyszer már romlásba és pusztulásba vitték országunkat. A közhatalom gyors és erélyes intézkedését kívánja e felfogatók forradalmi izü magatartásával szemben". — A kisgyűlés tagjai egyhanguan magukévá tették Beliczay indítványát és megvetésüket fejezték ki a nemzetközies destruáló viselkedése fölött.

Katolikus Akció

Katolikus nagygyűlés

Krisztus és a falu

fontos kérdését megtárgyalni, a falu népét boldogabb helyzetben Krisztushoz visszavezetni volt programja a három napos Országos Katolikus Nagygyűlésnek, amelyre nemcsak a főváros katolikus tömege, de a vidék sok ezer hitvalló katolikus is felsorakozott.

„Az istenellenes eszmei áramlatokkal és hatalmi törekvésekkel szemben — mondotta megnyitó beszédében dr. Serédy Jusztinián az ország biborshercegprimása, — amelyek már nemcsak az egyházat, az Isten akarata szerint alakult államokat és a keresztény kultúrát, hanem magát az ember méltóságát, szabadságát, sőt életét is fenyegetik, az egész világon egyre jobban kezdenek felocsudni az Istenben hívő emberek.”

„Mi magyar katolikusok tudjuk jól, hogy az említett romboló törekvéseket azzal lehet legyőzni, hogy a lakosság minden rétegében iparkodunk előmozdítani a hit szerint való életet, az állambatalommal karöltve pedig igyekszünk megvalósítani a krisztusi tanoknak megfelelő szociális és gazdasági reformokat.”

„Ezért tűztük ki nagygyűlésünk programjával a magyar faluval kapcsolatos kérdéseket, hogy a falu testi, lelki, szellemi és gazdasági bajait őszintén feltárjuk és orvoslásuk módjait megjelöljük, hogy Krisztus által megtartsuk, vagy megmentjük a magyar falut az egyház és hazánk számára.”

Dr. Serédi Jusztinián hercegprimás megnyitóját után dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök tartotta meg alábbiakban kivonatossan közölt nagyhatású beszédét:

A falu könnyíteni akar a sorsán — mondotta a püspök — s ezért a városba kívánczik. Mint valami ellenállhatatlan toborzó zugott végig a világon a hívő szó: — hagyjátok ott a falu szerényességét és sietve jertek az aranytermő és könnyű szórakozást ígérő gócpontokba: ne törődjétek a százas emlékekkel, — a város, a gyár, az áruház, a hivatali előszoba gazdagon kárpótol mindenért. S a falu megindult és elvesztette önmagát. A hívő nép bucsút mondott templomának és belekábult abba a kegyetlen örvénybe, amelyben gépesített erők zuzzák és olvasztják egybe az emberanyagot s ebben a nagy tömkelegben eltűnt, némaságra lett kárhoztatva az emberméltóság hordozója, a maga egyéni kis uraságát élő és boldogságát anyagi lehetőségektől függetlenül is megvalósító szabad lélek.

Vissza a faluba! Mint valóságos vészkiáltás, hangzik erre most az emberiség legjobbjainak ajkán. A falu az az alap,

melyen az élet telépül és fennmarad. Országokat elfoglalható hódító kard, de nemzetek és államok akkor lettek, amikor a népet barátai és nevelői röghöz kötötték, ekét és kaszát adták a kezébe, hogy ne nomádként hajszolja a zsákmányt és kockáztassa kergetése közben állandóan a létét, hanem egybenőjjön a földdel, amely bőicsője és sirja, munkával megszolgált kenyere biztosítója és családi boldogságának hordozója.

A kereszténység is tulajdonképp akkor vert gyökeret végleg, amikor az embert a föld szeretetére és művelésére megtanította. Akkor kezdett a magyar is nemcsak a csillagos égre tekinteni s arról kalandos ulja meszerű eshetőségeit leolvasni, hanem házat építeni s a mindennapi munka terhében és örömeiben az emberhez méltó műveltség és haladás feltételeit biztosítani. S ugyanakkor, amikor a sátor helyett az állandó kőház felépült, emelkedett az Ur oltára is, hogy egybefűzzön — jobban, mint bármilyen hatalmi szó — millió gondolatot és akaratot s nemzeté avassa a földjén urrá lett ember szélszórt tömegeit. Az Egyház, amely a népet a földön letelepítette és a polgári életbe bevezette, elsősorban hivatott tehát rámutatni azokra az erőforrásokra, amelyek emelkedést biztosítanak és fenyegető veszedelmet elhárítanak. Ezért Krisztus szava, hogy aki tanítványait hallgatja, Őt magát hallgatja, nemesak jogforrás, hanem a nép legjobb barátai és segítő társainak bemutatkozása. Ez a világot átlógó tanítószervezet pedig meszerével és urával együtt az örökérvényű népművelő program alaptételét a szavakban vallja: „Keressétek előbb az Isten országát és az Ő igazságát s a többi mind hozzáadatik nektek.”

Hogy a falu népe önmagára találjon és ősi hitében, tisztaságban, erkölcsi értékek hagyományában lássa meg azt az alapot, melyen mindent felvagy újra lehet építeni, ez minden időknek, de különösen a mostaniaknak első követelménye. Bizonyos, hogy az elégtelen föld, az üres kamra, a pénzhány, népünk mindannyi súlyos és orvoslást váró baja. De nagyobb szerencsétlenség az ősi erények pusztulása, s az Isten lételeme által fenntartott és edzett önbizalom megrokkánása. A keresztény emlékeiből kiforgatott falu könnyű prédája lesz jött-ment népművelő csábításának s tájékozatlan tömegként terelik arra, amerre kalandorok érdeke kívánja. Sohasem volt még az ember a természeti kincsek oly gazdag birtokában, mint ma s mégis alig volt kor, amelyben a nyomor oly általános és nyomász-

tó lett volna, mint ép napjainkban. S ha a bajt jórészt elhibázott törvények és gazdasági intézkedések fogyatkozásai magyarázzák is, katasztrófális és reménytelen mégis csak a lelki egyensúly meggingása miatt lett.

A legemberségesebb és legdemokratikusabb intézkedések sem tudnak segíteni, ha nem áll helyre a lelkekben az örök igazság uralma. Az a nép, amely Istent nem ismer, törvényt sem fog tisztelni. A falu, amely az Ur napját meg nem üli s magasba szállni nem tud, elveszti a lelki egyensúlyt, mely az emberi erőlesztés sikerét biztosítja. Ha feledésbe fognak menni hitünk szent igazságai, imádságai és az örökkévalóságra emlékeztető énekei, a szántóvető munkája mellől is el fog maradni nemcsak a dal, hanem az a természetfölötti ihlet, mely az erőt fokozza s a türelmet megsokszorozza, hogy a veritekhez áldás szegődjön. Vörös az égája világszerte, mert tűz és vér jelzi az Antikrisztus utját, melyen többé fü nem terem. Az égő templomokban nemcsak műkincsek hamvadnak el s nemcsak kegytárgyakat gyaláznak meg, hanem lábba liporják az emberi méltóságot. Nem kimélnék sem urat, sem parasztot, mert az Antikrisztusnak egyik sem kell, ő csak rabszolgatartásra van berendezve. Keresztény magyar falu ne vedd be a maszlagot s ne higgy a vörös zsarnokság népművelő küldötteinek, meriők Krisztussal és hiteddel együtt házat, földedet, sőt gyermekedet és hitvesedet is kívánják s pogány török módjára rabszujra lúzvejanicsárok-ként akarják ellened felhasználni. S te falusi pap, tanító, jegyző, orvos és földesur, ne hagyd cserben e szörnyű válság idején véredet, mert ha van történelmi felelősség, a tied a világok e tragikus harcában a legnagyobb.

Hittel lehet és kell a családi otthon boldogságát is megvédeni, s ha veszendőbe ment, visszavarázsolni. Oltár és tűzhely egymás szomszédságában áll s egyik a másiktól kölcsönzi melegét és fényét — de állandóságát is. Hozhatunk a mezőgazdaságos és állatvédelmet biztosító példászerű törvényeket, ha a legelőmibb embervédelem elmarad s a gyermek, a serdülő nemzedék otthonát a pusztító áradatnak kiszolgáltatjuk, hiábavaló lesz minden rendszabály, — az erkölcsi romokon nem élet virágozik majd, hanem temető éktelenedik. Népvezetők, népnevelők ott kinn a falun, szavatok és példátok az életnek s ne a halálnak álljon szolgálatában! Hittel kell a falut az ő joga védelmére és érvényesítésére is föllegyverezni s szörnyű felelősséget vállalnak, akik a népet jelszavakkal és megvalósíthatatlan ígéretekkel fűtik. Krisztus nem sajátított ki pártokat, kormányokat és gazdasági rendszereket, hanem az ember szabadságára hagyta, hogyan munkálja boldogságát — csak aközben mindig Isten országát keresse. Ha

minden politikus és minden parlament és minden kormány ezt ismerné feladatának, őh akkor nem volna nehéz oly intézkedéseket tenni s oly társadalmi berendezkedést megteremtteni, amelyben mindenki megtalálja a maga szerény boldogságát.

Az annyiszor hitegetett és jóhiszeműségében oly sokszor megbeszélt falunak üzen tehát az Egyház: Mindenben csak Krisztusnak higgyetek és mindenkitől Őt kérjétek számon. Mert Krisztus akarata, hogy mindenkinek meglegyen a mindennapi kenyere, azért aki valójában az Ő nevében közeledik hozzátok, oly törvényt hoz, mely ezt lehetővé is teszi s munkát, otthont, egészséget és emberséges életet biztosít. Krisztus akarata, hogy az erény s tisztesség uralkodjék, tehát ez legyen közéleti mérővesszőtök. Krisztus akarja, hogy ember és ember közt különbséget ne tegyenek, mert mindannyian ugyanazon Mennyei Atyának vagyunk gyermekei, s ahol ezen fáradoznak szeretettel és nem gyűlölettel, ott szolgálatra jelentkezhetnek. S Krisztus akarja, hogy mindannyian Isten szeretetében gyarapodjunk, mert csak így boldogulhatunk itt s üdvözülhetünk odafönn — épp ezért bizalmat csak annak kölcsönöztek, kinek ez nyíltan bevallott programja s csak Őt kövessétek.

Krisztus igaza a népnek is igaza, Krisztus törvénye a falu ereje. Krisztus tanítása és szelíme a köznépek, a parasztság millióinak, nemeslevele és tulajdonképp legnagyobb kiváltsága. Becsülje is meg s éljen vele! Ő egykor így szólt: számom a sereget, mert láttam éhségét és szomját, melyet farizeusok és irástudók nem tudtak csillapítani s Önmagát nyújtotta ételül és italul, hogy a földi nehézségek és szenvedések útján minden szükségesen győzedelmeskedő erőforrás legyen. Önmagát kínálja ma is mindannyiunknak, de főleg az élet mostoha gyermekeinek s biztat szelíden és bátorítón: „Jöjjetek hozzám mindnyájan. kik fáradtak és terhelve vagytok s én megennyhítelek titeket.” Megennyhit nemcsak szóval és áldással, hanem a keresztény emberi önérték felkeltésével, mely ellenállhatatlan erő. S míg azok, akik egy örök isteni terv létét tagadják, gyűlölködve és rombolva ígérnek új világot, de csak romok maradnak utánuk s azokon könnyező tömegek, addig Ő az egyéni és kollektív kötelességtudás szellemeinek ébresztésével az igazságtalanságból kiutat mutat s az Isten gyermekeinek szent testvériségében biztosítja az energiákat és eszközöket, melyekkel az emberhez méltó, több megelégedést nyújtó új társadalmi rendet lesz lehetséges kialakítani.

Ennek az igazságos és békés országnak szolgálatára hívja a falut az Ur. Ennek a megértés jegyében való megszervezésére áll készen a pápa s az egész anyaszentegyház.

Glattfelder püspök lélekbe-markoló beszéde után Angelo Rotta pápai nuncius intézett buzdító beszédet a nagygyűlés katolikus magyar seregéhez. „Krisztust a falvakba vinni — mondotta a nuncius — annyit jelent, mint a katolikus tanoknak ismeretét ott tökéletesebben elterjeszteni. Jelenti a krisztusi lelkületet mindjobban kifejleszteni: biztosítani ama gazdag jövedelmeket, amelyek a keresztény élet gyakorlásából, az igazság és szeretet törvényének megtartásából önként folynak. Alkalmazni és bőven elterjeszteni azokat az üdvös segítő eszközöket, melyeket a mai haladás rendelkezésünkre bocsát. Így lehetséges a falu lakóinak elméjét fényesebben megvilágítani, lelkét magasabbra emelni, életük viszonyait megjavítani és őket megerősíteni, hogy bátran megküzdhesenek annyi fenyegetően terjedő tévedéssel. Engedje Isten, hogy Magyarország falvaiban is a bensőséges katolikus élet új virágzásra jusson, s a modern haladás mind szélesebb körben terjessze áldásait a falu lakóinak mind nagyobb hasznára és a hazának szilárd biztosítékára.“

A pápai nuncius beszéde után dr. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter tartott nagyvonalú beszédet XI. Ince pápa halhatatlan érdemeiről, amelyeket hazánknak a török járom alól való felszabadítása körül szerzett. Az egész felszabadító háborút a pápa kezdeményezte, a legnagyobb pénzáldozatot az egyház hozta, a nemzetközi felszabadító hadsereg összehozását XI. Ince pápának köszönheti a magyarság. —

A kultuszminiszter nagy tetszéssel fogadott beszéde után a Himnusz fenséges akkordjaival ért véget az első gyűlés. —

Október 4-én délután két órakor indult el az Eucharisztikus Krisztusnak hódoló körmenet, amelyben közel kétszáz ezer ember vett részt. — Nyolcas sorokban, gyönyörű rendben haladt a menet, amely már teljes három óráig szakadatlanul ment az Országházhoz, amikor megindulhatott az Oltáriszentséget vivő gróf Zichy Gyula kalocsai érsek. Este 6 órakor érkezett az Oltáriszentség a tábori oltárhoz, ahol Lepöld Antal prelátskanonok tartott megrázó erejű szentbeszédet. Lélekben vele imádkozta könyörgését az egész áhitatos tömeg: „Mindenható Ur Krisztus, óvd meg a falvakat neked vigasztalásul, a te szegény magyar népednek erőségül, a városok orvosságául, a nemzeti szellem zászlótartóul. Add, hogy a falu lehellete

egészséges maradjon és megújuljon a világ onnan, ahol még a te isteni jóllatod száll.“

A nagygyűlés második napján a különböző társadalmi és hitbuzgalmi egyesületek tartották országos értekezleteiket. — Délután 11 órakor kezdődött a második nyilvános gyűlés, amelyen Ney Géza vármegyei főjegyző a magyar falu értékeiről tartott vonzó előadását. Az Alföld, a végelethatalan magyar róna a függetlenség és szabadság érzését termelte ki a magyar parasztemberben, hogy nem állít neki korlátot vágyai elérésében. Ezt a független magyart nehéz korlátok közé szorítani vagy szervezetekbe gyűjteni. Ezek nem tagadják meg vallásukat, mert az Istent a szabad ég alatt megéreztek és ott tanulták meg imádni. Ezeknek nem kell a kommunizmus, mert a föld szent, drága nekik, amelyért élnek, de halni is tudnak.“

Majd dr. Nyisztor Zoltán — a Magyar Kultúra szerkesztője tartotta meg nagyszubású beszédét „A Falu vezetői“ címmel.

— A magyar életnek van egy szörnyű átka: — mondotta többek között — vagy ellussolják, elkenjük a magyar betegsége-

Felkészülés a faluvezetésre

— A másik baj a falu vezetőinél a szellemi sikon lecsúszik.

— A falu sokaknak, ma sem mond többet, mint azt a hivatali szobát és néhány aktát, amilhez a kenyere köli s a falu iránti érdeklődése legteljebb egy követválasztásig terjed, amelyre magasabb összeköttetések vagy előrehaladás szempontjából ő szállíthatja sokszor korrupt eszközökkel, a szükséges voksokat. Hogy a faluban közben mi történt, azt legfeljebb az anyakönyvből, a végrehajtásból vagy a csendőri nyomozásból tudja meg.

— A népnek legfeljebb örömeiben vagy mulatságaiban vesz részt egy-egy tüntető népi ünnepélyen, de a bánat, szenvedés, szerencsétlenség vagy halál keserű óráiban nincsen mellette.

— A magyar intelligenciát fel kell végre világosítani, hogy a kultúra és civilizáció nem jelent okvetlenül várost és városiasodást. A fővárosi divat esztelen és sóvár majmolása épp olyan groteszk, mint a rámás eszma a perzsaszőnyegen. Az annyira és oly méltán megsíratott népviselet, népdal és egyáltalán népkultúra azért veszett ki, mert először a falusi intelligencia tagadta meg, nézte le és nevette ki. Azt a rosszul sikerült nagyvárosias jellegű, ami vasárnaponként olyan szegycintelenesen önti el a ma-

kel, vagy pedig nagyítva, torzítva és túlozva világgá kiáltjuk. A falu csak egységesnek elképzelhető élete kettészakadt, melyben külön medret ásott magának a falusi intelligencia és külön medret a falu népe.

— A veszélyt ne szépítsük és ne tagadjuk!

Lehetetlen szemét hunynunk s a magyar falu válságának legijesztőbb fejezetéről nem beszélünk.

— Éz a válság három irányu: lelki, szellemi és anyagi.

— A falu vezetői akkor kezdtek csöndöt mondani, amikor a lelki műveltséget és erkölcsi felelősségérzetet kihagyták kellektárukból.

— Annyi gyakorlati istentagadót, vagy a vallási közömbösség olyan mesterpéldányait ma a nagyvárosokban nem lehet elképzelni, mint amennyi a falu vezető rétegeiben gyakran inkárnálódik. Talán a hírhedt budapesti vörösöv mindenre elszánt nihilistája hamarabb vagy többször lopakodik be az Isten házába egy-egy emberibb percért, mint ahányszor egyik-másik felvezető saját lelke vagy népe érdekében azt szükségesnek tartja és érzi.

gyar falvakat, a magyar falu vezetői és azok csaiádjai adták meg, amikor versenyre kelve a városiakkal, Páris vagy London utolsó divatát a kutyabagosi segédüszit vagy községi irnokok kedvéért meghonosították.

— Nálunk a tekintélyt inkább a szuronyok hegyén, mint a faluvezetők belső értékén képzelték el. Két kakastollas csendőrből több faluvédelmet láttak, mint 20 arravaló papban, jegyzőkben vagy tanítóban s egy-egy választási siker vagy kudarc alapján mérettek le, vagy minősítették a hivatalos ranglistán.

— De legvégül a falu vezetőit anyagilag is megfelelő helyzetbe kell hozni, hogy a faluban hivatásuknak élhessenek s ne legyenek kénytelenek a mellékfoglalkozás vagy jövedelemhalmozás utvesztőiben és kiszámíthatatlan esélyeiben felőrlődni.

Nyisztor Zoltán nagyhatású beszéde után, melyet a közönség tapsviharai szakítottak meg, Czettler Jenő m. kir. titkos tanácsos, egyetemi tanár a falu válságáról tartott rendkívül érdekes és nagy figyelemmel kísért előadást.

Végül dr. Tóth Tihamér preláts, egyetemi tanár tartotta meg a második nyilvános gyűlés befejező előadását „A falu lelke“ címmel.

— A falusi ember lelke természetesen három ősi erőnek vonzása alatt áll: a Teremtő, a föld és a embertársak; vagy amint Goethe kifejezte: a tiszteletet azzal szemben, ami fölöttünk van, ami alattunk van és ami hozzánk hasonló, ami mellettünk van. Ahol zavartalan a falu lelkének vonzódása az Istenhez, ott rendben folyik az egyéni és családi élet. Ott fegyelmezett keretek közt érik a gyermek ifjává és megszentelt ősi hagyományok védelme alatt él a társadalom sejtje, a család. Ilyen légkörben minden egyes család önálló kis zárt egységet alkot, szinte azt mondanám: valamiféle önálló kis egyházat, saját liturgiájával, saját vallási szokásaival. Az egyes kis önálló sejteket aztán nagy szerves egységbe fogja össze a közös mennyei Atyának gondolata.

A falu fölött fényesebben süt az Isten napja, de ez nem jelenti azt, mintha nem szakadozna reájuk is csillagtalan sötét éjszaka. Kötelességteljesítés és erkölcsös élet, áldozatkészség és munkakedv, becsület és kevéssel beérő életmód, — ezek azok az erények, amelyek, mint rendíthetetlen oszlopokon, emelkedik a nemzet élete s amely dolgokat csak a vallásosság tud szilárdan föntartani a falu lelkében.

— A falu teste a magyar nép. A falu lelke a nép vallásossága. Ez a vallásosság az a motor, mely egyedül képes népünket fölemelni az eszmények magaslatába.

— Spanyolország primása, Goma kardinális, még a mostani polgárháború előtt nagyhatalású pástorlevelet irt a spanyol papsághoz, amelyben fölvetette a kérdést, hogy volt az lehetséges, hogy egy teljes katolikus országban, mint Spanyolországban, ilyen forradalmi dolgok megtörténhettek. És megrendült lélekkel állapítja meg: „Nem vagyunk többé a nép szellemi vezetői, a nép nemcsak gyanakodva néz reánk, hanem egyenesen jólétének ellenségeit látja bennünk.“ Ha nekünk, magyaroknak, még nincs is ókunk hasonló fájdalomaskiáltásra, nem árt azért szétnézni a mi népünk közt is, vajjon nincsenek-e köztük is olyan jelenségek, amelyek aggodalommal kell, hogy eltöltsenek minket.

— Ma ugyan az idősebb nemzedék még úgy ahogy megtölti templomainkat, de nem vesznünk-e észre a fiatalabb generációban sok olyan aggasztó szimptomát, mely azt mutatja, hogy részben a szociális gondok és anyagi nélkülözés, részben a tervszerű lélekrombolás

már kikezdte a falu lelkének ellenálló erejét is.

— Az intelligencia lelki váltságát még csak valamiképpen elképzelhetjük oly módon, hogy előbb jön az észbeli kétely, mely aztán megrendíti az erkölcsi életet is. De a faluban föltétlenül fordítva van: előbb jött a szigorú erkölcsi elvek kikezdése, jött a nagyvárosi léha élet lehellete és mikor mindez megvolt, akkor jött a hitetlen falu, mert akkor kellett az egész lelki folyamatot utólagosan igazolni a hitetlen szölamokkal.

— Mindnyájan jól tudjuk, hogy az anyagi nyomor a lelki elcsenevészesedésnek előidézője és hogy senkinél a lélek sorsa nem függ annyira a test sorvadásától, mint a falusi embernél. Azt is valljuk és hirdetjük, hogy a magyar falu lelke tönkremegy a világboldogító felelőtlen szölamok csillogó lépvezzőin.

— Ezt mind valljuk! De mégis... a falu lelkét, Krisztusnak megőrizni és Krisztushoz visszavezetni sorsdöntőbbnek tartjuk minden más lépésnél.

— Krisztussal még meg lehet menteni a falu lelkét, s a falu lelke által az egész falut.

— A falu lelke — a nemzet lelke, a falu teste — a nemzet teste, a falu veszte — a nemzet veszte. Ha sikerül népünknek biztosítani azt a megelégedést és lelki harmóniát azt az ideális élettartalmat, amit a vasárnapi istentisztelet szimbolizál, talán nagyobb győzelmet ünnepeünk, mint amilyen Budavár visszavétele volt: mert akkor csak az ország fővárosát mentettük meg a nemzetnek, most azonban megmentettük magát azt a jorrást, amelynek erejéből a nemzettest évezredek át megújul, megmentettük azt a gyökeret, ahonnan a nemzetörzs évezredek át táplálkozik: a falu lelkében megmentettük a nemzet lelkét!

A hatalmas hívőcsereg lelkesen ünnepelte Tóth Tihamér lélekbemarkoló beszédét

Az október 6-án tartott zárógyűlés első szónoka P. Vargha László S.J. volt, aki a faluvédelemről tartott nagyszerű előadást.

A fehére meszelt kis házak és akáckerítések között gyilkos veszedelmek bujkálnak, melyek a közmondásosan nemzetfönn tartó elemet fenyegetik pusztulással. Ma az egész magyarság ostromzár alatt van, mindennünk kockán forog és a föld népe sok helyen már csak a pusztta létért verekszik.

— Földmívelő népünk egész sorsa attól függ, hogy milyen árakat tud elérni terményeivel

a piacon. E tekintetben pedig helyzete a lehető legrosszabb, mivel neki nemcsak az ipari cikkek árát diktálják a káriel és hasonló célu szervezetek, hanem még a saját terményeinek árát is más szabja meg. Kétszeresen gyenge hatalmas ellenfeleivel szemben és teljesen ki van szolgáltatva az uzsorának, a hiteluzsoráról nem is beszélve. Mivel pedig a falu a maga erejéből arra a hatékony összefogásra nem képes, amelyre ma szüksége volna, ez a körülmény követeli az egész társadalmi szervezet olyan reformját, amely nehéz kérdés megoldását intézményesen biztosítani tudja. A justitia, az igazságosság állandósított, sőt törvényesen elismert megsértése nyomoritja meg elsősorban a falu életét, mivel a maga munkájáért nem kapja meg a kijáró ellenszolgáltatást. Itt az ideje, hogy a kereszténység nemcsak a hit védelméért szálljon sikra, hanem a szociális igazságért is és a piaci erkölcsért is, mert ennek hiányán talán több lélek török össze, mint a vallástalan propagandán.

Ha az amerikai katolikusok bátran merték követelni a gazdasági visszaélések megakadályozása végett az alkotmány megjavítását, akkor nekünk sem kell haboznunk, mert hiszen ők is csak tisztelik annyira az amerikai alkotmányt, mint mi a magunkét.

— Még az eddigiekénél is súlyosabb a falusi és tanyai proletárság kérdése, melyhez képest a városi munkásság valóságos kiváltságos helyzetben van. Nem föladatom itt, hogy állapotukat vázoljam, hogy kimutassam, mennyire hódil köztük a bolsevizmus, hanem csak azt akarom kiemelni, hogy egyszerű földreformmal nem lehet rajtuk segíteni. Itt szerves és egyúttal gyökeres változásra van szükség. Azt nem lehet keresztény országban tovább tőrní, hogy fél közepén ezer és ezer család legyen táplálék nélkül. Ha nálunk ma mindenkinek összeszűkült az élettehetsége, akkor durva igazságtalanság, hogy elég sokan kihívó jómódban éljenek, míg az Alföldön akkora az inség, hogy tavaly pl. sok helyen cirokszárból főztek maguknak az emberek valami lebbencsleves félét. XI. Pius világosan kimondotta, hogy a proletár sors csak akkor szűnik meg, ha a munkás némi tulajdonhoz jut. Vidéken ez a tulajdon csak föld és ház lehet. Tőkehiányunk miatt arra komolyan most nem gondolhatunk, hogy minden napszámot máról-holnapra kiszagdává léptessük elő, azt azonban elér-

hetjük, hogy anyai földet juttatunk nekik, ami részben biztosítja kenyerüket. Kétmillió derék magyar munkás várja ma sorsának javulását tőlünk s a földadat emberföltti nagysága egyenesen a mi katolikus akciónk célkitűzéséhez méltó. Az egészet azonban előzőleg

Uj hódoltság veszedelme

Amikor ma az Egyház megérdemelten büszke öntudattal emlékezik meg arról, hogy milyen hatalmasan kivette annak idején részét hazánk visszaállításának munkájából, ne felejtjük el, hogy egy újabb hódoltság nehezedik ránk, a falu és tanya nyomorának, az agrárproletárság lázadásának, a magyar lélek kettészakadásának hódoltsága, amely ellen minden tehetségünket, jószágunkat, elszántságunkat mozgósítani kell. Krisztus és a magyar falu egyetlen titokzatos valóság: Ő ezzel a mi szegény népünkkel teljesen azonosította magát. Ő ébez, Ő rongyos, Ő panaszkodik; Ő fárad és Ő senyved tődvészől, boldogtalan véreinkben, falun és a tanyán és a városban egyaránt. Ez a tiszta, hamisítatlan evangéliumi igazság. Ebben pedig benne van az is, hogy nem csak olesó szájalmat, mükedvelői érdeklődését, hanem megváltó letteket vár tőlünk, mert az igazság csak a cselekvő szeretetben lesz üdvözítő valósággá. A körülöttünk tomboló pogány forradalom tagadja a megváltást és magát tolja föl egyetlen messiásnak és hogy ez az örület ilyen szerephez jutott, azért mi is felelősök vagyunk, mert a megváltás művének befejezését ránk bízta Krisztus. Legalább most valljuk magyar viszonylatban ezt az isteni missziót. Tapasztalat bizonyítja, hogy gyakran sokkal nehezebb a jogért és igazságért tevékenyen harcolni, mint érte meghalni.

P. Vargha után Mayer János nyugalmazott miniszter a Faluszövetség elnöke szólott a falu ellenségeiről:

— Ami a szorosabb értelemben vett család, ugyanaz az érdekközösség alapján megszervezett falu — mondotta. — A jó családapa jól neveli a családot, a falu jó vezetői helyes irányba vezetik a gondozásukra és vezetésükre bízott falu népét. A falu vezetői alatt mindig a faluban élő intelligenciát értjük, foglalkozásra való tekintet nélkül. Amely faluban a falu vezetői vallás-erkölcsi és rendes társadalmi életet élnek, a falu népével komolyan foglalkoznak, annak őszinte és őnzetlen tanácsadói, ott a faluban megvan az össz-

nagyon alaposan kell tanulmányozni azok bevonásával, akik a falu és tanya életét teljesen ismerik és aztán olyan javaslattal előállni, amely a felelős tényezők figyelmét is megérdemelné és egyenesen megváltólag hatna a magyar föld proletár seregére.

hang és a béke. Ha valamely községben a demagóg eszmék talajra találnak, legtöbbször a falu vezetőjében kell az okot keresnünk.

Soha ennyit nem beszéltünk és irtunk a faluról, mint ma, soha annyira nem volt divatos a falujárás, mint ma, soha nem foglalkoztunk annyit a falukutatással mint ma. A baj ott van, hogy az elhivatott faluvezetők helyett ma legtöbbször minden rátermettség nélkül olyanok vállalkoznak erre, kik nem az apostolok szerénységét, hitét, acélos akaratát — mondjuk fanatizmusát —, hanem az egyéni érdekeket hordják. Ezek a falut rohamozó, falut járók maguk sem veszik észre, hogy akaratlanul is pusztítják népünk hitét, gondolkodását és nemzeti érzületét.

Kühár Flóris egyetemi tanár a falu művelődéséről, Szondy Károly Budapest polgármestere a falu és város egymásra utaltságáról mondott értékes beszédet.

Végül Serédy hercegprímás zárta be a nagygyűlést hatalmas beszédrel, melyben a falu népének szeretetét és általában a katolikus összetartozandóság nagy gondolatát kötötte a hallgatók lelkére.

Megindul tehát a nagy nemzetmentő munka, amikor a falu népének Krisztushoz való vezetésével — az egész nemzetet is hozzáterelhetjük a népek, országokat fenntartó és boldogítani tudó Krisztushoz!

A békésmegyei búza veri a világhírű Manitoba-búzát. Vasárnap délelőtti Békésen a földmívelésügyi miniszter képviselőjében Tomcsányi Gyula miniszteri tanácsos megnyitotta a békésvármegyei búzakiállítását. A termelők többszáz búzaminőt állítottak ki, melyek mindegyike mellett ott van a békéscsabai vegyviselési állomás vizsgálati eredménye. Ezek szerint a békésmegyei búza sikertartalom és fajult tekintetében felülmúlja a világhírű Manitoba l. búzát. A kiállítással kapcsolatban a békési iparosok is kiállítás rendeztek.

Nyári napok Esztergomban!

(2-ik folytatás.)

Augusztus 13-án, hágyasztó melegben érkezünk Esztergomba. A vasutól befelé haladva a városba, fetűnt a nagy élénkség. A házakat meszelték, festették, tisztogatták. Kisérom megmagyarázta, hogy Nagyboldogasszony napján tartja bucsuját a primási bazilika.

Vallási és nemzeti szempontból ugyanis egyaránt szoros köteletség és szent feladat volna, hogy a primási bazilika bucsuja minden évben az új élet, a feltámadás után vágyó, — bűnborskadó, de bűnbánó maroknyi magyarságnak országos zarándoklatává nő ki. Az esztergomi bucsunak országos, nemzeti bucsunak kell lennie, ahol a magyarok — Szt. István király Nagyboldogasszonya különös pártfogásának esdeklésére s Esztergom szent falai, ódon kövei közé betelepített szent, vallási és nemzeti tradíciók évezredes tiszta és bő forrásánál, — elfásult érzéketlen s a testvérharcban pusztulásnak induló lelküket megfüröszteltik.

Amíg nem láttam az esztergomi bucsut s az esztergomi bazilikát, és nem meláztam el köztük, az én lelkemben is szürke fátyol alatt aludtak azok a szent és ősi tradíciók, melyeket Esztergom magába zár. Nem éltek, nem cselekedtek.

Amikor láttam, hogy az ország első főpapja által vezetett körmenet csak Esztergom és közvetlen vidékének hívő seregéből s néhány hivatalos küldöttségből adódott, (mondják, hogy a megszállás előtt nagyarányú és hatalmas ünnepség volt, mert a Kisalföld és környékének népe hagyomány szerint megjelent ott,) s amikor láttam a 107 m. hosszú, 48 m. széles monumentális bazilikát 72 m. magas égbe nyúló kupolájával, gigantikus oszlopcsarnokával, a 400 évnél régibb Bakács kápolnát vörös márvány falával, — elgondolkoztam és valahogyan kicsinek, sulytalannak, méltatlannak találtam ezt a bucsut az annyiszor hirdetett 1000 éves, dicső magyar multhoz, ősi tradícióhoz, Mária országához.

Eszembe jutott, amit Olaszországban, Ausztriában és Németországban láttam. A talian m u z e u m í á, látványossággá avatja emlékeit s oda vonzza nemcsak a saját fajtáját, hanem a megforduló idegeneket is. A németek a természet legkisebb szépségeit, érdekességeit világá kúrtölik. A világ első nemzete — az angol — reudkivüli szent és kötelező kegyelettel őrzi történelmi és vallás hagyományait. A magyar ember és a katolikus magyar nem valódi értékében becsüli, tiszteli és őrzi szent hagyományait. Pedig amely nemzet nem tiszteli, becsüli ősei hagyományait, erkölcsében, létalapjában bomlik meg, esik szét.

Esztergom valójában magyar államiságunk bölcsője, a magyar kereszténység, a magyar katolicizmus Betleheme. Több, mint 200 évig az ország fővárosa, fejedelmi és királyi székhelye, országalapító szent királyunk szülőföldje. Az első magyar püspökség s így a magyar kat. keresztény kultúra bőségeu hajtató melegágya Esztergom volt. — Székhelye, gócpontja volt serdülő államéletünk mindazon intézményeinek, melyeket, mint királyi székhely, nem nélkülözhetett.

A bazilika dombja, az u. n. Várhegy sejtélmesen zárja magába 1000 év emlékeit. Romoktól, régi idők, dicső és szomorú idők romjaitól terhes. A magyar sors, a magyar élet tudja csak megmagyarázni, hogy e helyen mindig a romokra építettek, mindig újra építettek. Királyi várat, primási székházat, templomot s mindezekre a mai bazilikát s alatta, körülötte szunnyadtak a régi emlékek, a nagy idők maradványai. Első szent királyunk halálának 900-ik évfordulója s az annak kapcsán 1938 ban rendezendő nagy ünnepségek mozgatták meg az illetékes hatalmi tényezőket is s így valósággá vált az esztergomi ősi emlékek napfényre hozása.

Az ásatás folytán felszínre került kövekből összerakott királyi kastély, kápolna beszédes bizonyítékai az Árpád ház korabeli keresztény kulturának s annak a nagy munkának, amely a nomád magyart e rőghöz kötötte. Ezek a kövek kilehelik magukból a keresztény magyar erkölcsi őserőt s a magyar sors utját, mártíriumát. Az 1000 éves magyar mult, magyar kultúra és államélet felett ott örökösödik a Várhegyen a Nagyboldogasszony régi dicsőségünket méretező hatalmas bazilikája a szabadulás percét.

A trianoni Esztergom sorsa jelképesen az egész nemzet sorsa! Küzdés, szenvedés njabb áradata és feszes vigyázz-ba állás a magyar sors legközelebbi jövője felet, mert ha a Nagyboldogasszony bazilikája — Isten ne adja soha — a romok tetején romba dől, a magyar multat, jelent és jövőt temeti maga alá!

1938 szent éve lesz a magyar katolicizmusnak, világra szóló ünnepe az egész magyarságnak. — Ez a nagy ünnepi esztendő legyen kiindulópontja jóvátételnek, a szent, vallási és nemzeti tradíciók megbecsülését, kegyelet kultuszának fellendítését jelentő új magyar világnak, melyben ezek az emlékek és

Vármegyei állapotok.

A vármegye közegészségügyi viszonyait nem tartja ki-elégítőnek a harmadik évnegyed alispáni jelentése. 674 fertőző beteg közül 74 halt meg Békésmegyében. A különféle fertőző betegségek közül a has-tífusz 11, a vérhas 51 áldozatot követelt. Örvendetes dolog, hogy a roncsoló toroklob csak két gyermeket ragedott el az élők sorából. E kedvező eredmény annak köszönhető, hogy az év első felében 7004 gyermeket részesítettek védőoltásban. — Aszülések száma 1696, a halálozásoké 1357. Természetes szaporodás 337 volt. Nagyon csekély. Egy éven alul 404 gyermek halt el. Ez pedig nagyon sok. —

A vármegyei mezőgazdaság kedvezőbb helyzetét világítja meg a termés eredményről kiadott alispáni jelentés. Békésvármegyében az 1936. évi átlagtermés kat. holdankint:

Buzából	10 q.
Rozsból	8 q.
Árpából	10 q.
Zabból	9 q.
Szemestengeriből	15 q.
Burgonyából	60 q.
Cukorrépából	150 q.

A jó termés eredményét növeli az, hogy a termények minősége is elsőrangú, s az értékesítés is tőrhető árákor nyer lebonyolítást.

Örömmel állapítja meg az alispáni jelentés, hogy a munkások elhelyezése gazdaságokban és közmunkáknál biztosítást nyert. Munkanélküli most nincs a vármegyében. Legfeljebb azok, akik nem akarnak és nem szeretnek dolgozni. — A szeptember napszám megyei átlagban férfiaknál 1.60, nőknél 1.20 pengő volt.

A szeghalmi legeltetési társulat dr. Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter által nyújtott kölcsön és segéllyel 14.000 pengőért a legelőjén ártézikutat furatott. — Hasonlóképpen óhajtja megoldani a peresi legelő rendszeres öntözését az endrődi rk. Egyházközség is. Amennyiben a kért 10.000 pengős segélyt a Földművelésügyi Miniszteriumtól megkapja, megkezd az ártézikut furatását.

szent hagyományok minden igaz magyar szívnek féltve őrözött kincsévé fognak válni s Esztergom a magyar nemzet — kiváltképpen a magyar katolikus — örökös zarándok helye legyen, honnan évről-évre a sebzett magyar szivekből feltörő buzgó imádság tisz-

AMIKOR AZ ÁLOM TELJESÜL.

V. Károly német-római császár egyszer vadászat közben eltévedt és egy erdei kunyhó-szerű házba ment be menedéket kérni. A ház korcsma volt, ahol négy gyanus alak tivornyázott. — Az elfáradt uralkodó hűsítő italt kért de még meginni sem tudta, amikor az egyik fickó odafordulva azt mondotta neki: — Azt álmodtam, hogy ez a kabát nekem nagyon jól áll és minden szó nélkül lehuzta azt a császárról. — A másik csavargó sem volt rest, s imígyen szólt: Én meg azt álmodtam, hogy ez a szép mellény nekem nagyon illik és ő is elvette azt a császártól. A harmadik álmára hivatkozva az uralkodó kalapját, a negyedik pedig az aranylánccon függő vadászskürtjét kívánta.

Engedjék meg, mielőtt elvennék — szólt ekkor Károly, — hogy megmutassam, miképen kell használni ezt a kürtöt.

Majd hirtelen a nyitott ablak felé fordult és hivatató jelet fujt. Pár pillanat mulva futva szaladtak a császár vadászhajói, akik már mindenfelé keresték. Ám ugyancsak nagyot néztek, amikor a császárt levetkőzve találták.

Nézzétek — fordult hozzájuk V. Károly —, ez a négy ember kedve szerint álmodott, s azt meg is valósították. Most rajtam a sor. Én is álmodtam, még pedig azt, hogy ezt a négy fickót itt a korcsma előtt felakasztották. Szeretném, ha az én álmom is teljesülne.

Persze, hogy a császár álma is beteljesedett. —

A vörös csemete.

Egyik budapesti szoci vezető levelet kapott kis fia tanítójától, hogy a gyerek elkerüli az iskolát. — Az apa bosszankodva korholja fiát, hogy miért oly lusta, miért nem megy pontosan az előadásokra. —

Nem lustaság ez apus — felelte a szép jövőjü csemete —, hanem „osztálygyűlölet“!?

A pontos idő.

Miért kotorászott ennek az urnak a zsebében? — kérdi a bíró a tettenért zsebmetszőt.

— Csak a pontos időt akartam megállapítani — felelte rávaszul a tolvaj.

ta pergő tűzével ostromoljuk a Magyarok Nagyasszonyát, a Magyarok Istenét, hogy vegyék el tőlünk a keserű poharat. —

Erre a nagy nemzeti zarándoklatra, Endrőd kat. népe már most, te is készülj.

Budapest, 1936. október 10.

Harsányi László.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Az új kormány. Horlhy Miklós kormányzó szombaton este megbizta a kormány alakításával dr. Darányi Kálmán földművelésügyi minisztert. — A kormány megalakítása huszonegy órán belül sikerrel járt, s a kormány tagjai hétfőn a kormányzó kezébe lelelték a hivatalos esküt. — A kormány tagjai a következők: Miniszterelnök és földművelésügyi miniszter: dr. Darányi Kálmán. Külügyminiszter: Kánya Kálmán. Belügyminiszter: vitéz dr. Kozma Miklós. Pénzügyminiszter; dr. Fabinyi Tihamér. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter: dr. Hóman Bálint. Igazságügyminiszter: dr. Lázár Andor. Kereskedelmi és iparügyi miniszter: Bornemissza Géza. Honvédelmi miniszter: Röder Vilmos. — A kormánylistán csak annyi változás történt, hogy Wickler István kereskedelmi miniszter kimaradt a kabinettől és Somkulhy József honvédelmi miniszter helyét Röder Vilmos foglalta el. A falu népe örömmel és megnyugvással fogadta a kormányzó azon üdvös intézkedését, hogy a kormány vezetésével a magyar gazdatársadalom vezéréit és barátját bizta meg. — Darányi Kálmán mint földművelésügyi miniszter hatalmas tempóban fejlesztette a mezőgazdaság élélfeltételeit és értékesítési lehetőségét. Reményünk van rá, hogy az agrárvédelem a jövőben még erősödni fog vezérése alatt. —

Főispánunk marad. A kormányváltással kapcsolatban a főispáni kar is felajánlotta állását az új kormánynak. Mint értesülünk, a főispáni karban löbb változás lesz ugyan, de vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla továbbra is megmarad főispáni székében, mert egyrészt teljes bizalmát élvezi úgy Darányi Kálmán miniszterelnöknek, mint Kozma Miklós belügyminiszternek, másrészt egy éves főispánsága alatt a vármegye közigazgatási, közigazgatási és szociális vezetésében oly sikereket ért el és oly kiváló eredményekre tekinthet vissza, hogy a vármegye népe lelkes örömmel kívánja további maradását.

Dalárda ünnepség. Az endrődi Iparos Dalkör november hó 8-án tartja 10 éves jubileumi ünnepségét. 10 év óta áll és működik ez a dalárda, amely működés úgy az Iparosságnak, mint az endrődi közönségnek ez alatt sok dicsőséget hozott. Fényes és méltó keretek között fogja megünnepelni a dalárda a jubileumot, idegen dalárdák bevonásával. Az ünnepélyre, mely egész napos lesz, mindenki szeretettel vár a vezetés.

Papi-gyűlés Gyomán. Az endrődi esperesi kerület október 13-án, Gyomán tartotta őszi kerületi gyűlését. Csernay Géza püspöki gazdasági tanácsos szentmiséje után Fetzter József esperes elnöklele alatt tárgyalta meg a lelkészkar a lelképásztorkodás aktuális kérdéseit, majd Somogyi Ferenc bucsatelepi lelkész tartott előadást „Krisztus és a szegények” címen. Délben Csernay Géza plebános látta szívesen papjáról. Ugyanazon napon délután 3 órakor a *Katolikus Akció* esperesi tanács tartotta évi közgyűlését. Sorra beszámoltak végzett munkásságukról a kerület egyházközségeinek hitbuzgalmi, kulturális és szociális bizottságai. A kulturális bizottság ellávozott ifjúkára helyébe Magyar Anna endrődi polgári iskolai tanárnőt választotta meg a gyűlés. Fehér Lajos pápai kamarás a helyi zárl-lelkigyakorlatok bevezetését ajánlotta a kerület figyelmébe. Csernus Mihály apáplebános évenkénti bucsujáró zarándok-vonatok indítását és a hívek buzdítását véli tanácsosnak. Nagy dicsőrelele emlékeztek meg a tagok a Népszövetségi Temetkezési Segélyegylet hasznos működéséről. Már is sok tagnak fizetett jelentős biztosítási segélyt éppen olyan helyzetben, amikor az elhunyt hozzátartozói legjobban rá vannak szorulva az anyagi segítségre. Határozattá vált, hogy az egyházközségek mindenütt erős propagandát fejtenek ki a **L e g é n y e g y l e t é r d e k é b e n**. T ö b b e k felszólalása után Fetzter József esperes intézett buzdító beszédet a kerületi tanácsosokhoz. „Szegény, de való, hogy a városi nép ma vallásosabb és öntudatosabb, mint a falusi. A városi nép már levette magáról a liberális és nemzetköziség istentelen tögáját, a falu népe most kacérkodik benne. Ezért üdvös az Országos Központ célkitűzése, hogy visszavigyük Krisztust a faluba, ahonnan demogóg népművelők, erkölcstelen férc-sajtótermékek átkos befolyása, a peszismódjára terjedő bünyös népszokások és erkölcsi kilengések már kitaszítani akarják. A leánykörök és legényegyesületek intenzív fejlesztése adhat új tisztánlátó nemzedéket Krisztusnak.” Szorgalmas, odaadó munkára hívta fel az egyházközségi képviselőtestületek és szakosztályok működését, s a gyűlés az elnök életfésével véget ért.

Doktorráavatás. Varga Ferenc endrőd-décspaskumi tanítól október 17-én avatják államtudományi doktorrá a szegedi egyetemen.

Az aradi vértanúk emlékének hódolt az Endrődi Nyugdíjasok Egyesülete az október hó 10-én rendezett ünnepséggel, amelyen az Iparos Dalkör vitéz Borsfay Géza karnagy vezetésével, Uhrin Margit és Kondor Viktória polgári iskola tanulók szavalatokkal, dr. Hunya Sándor tanár emlékbeszéddel szerepelt. Az egyesület elnöke, Orbók János felolvasta annak a minorita alyának a kivégzésről készült feljegyzését, aki a vértanú tábornokoknak utolsó lelki vigaszt nyújtott. — Október 6-án a polgári iskola is szép ünnepélyvel áldozott az aradi 13 vértanú emlékének.

Észretérik a vörösöket Spanyolországban. Napról-napra jönnek a hírek, hogy a nemzeti érzésű katolikus spanyolok városról-városra kiterjesztik uralmukat, szélverik és visszatorolják a kommunista-anarchista csapatokat, s már a spanyol főváros előtt állnak hadseregeikkel. — A vörösöket az orosz szovjet és a francia szociáldemokrata hatalom segíti pénzzel, fegyverrel, lőszerrel, az ország megmentéséért oroszán — bátorsággal küzdő spanyol nemzeti sereg azonban mindjobban tért hódít. —

Mint a legújabb jelentés hozza; a madridi vörösök most megbízottat küldtek Franco nemzeti vezérhez, hogy *három nap alatt átadják neki Madridot, ha megkíméli a vörös hadsereg katonáinak, még inkább politikusaiknak életét és szörnyű vérengzéseikért, rablás, gyújtogatás, rombolásaiért nem vonja felelősségre őket.* Mialatt azonban tárgyalnak a nemzeti hadsereg parancsnokságával, nyilvánvalóvá lett, hogy egy másik nagy spanyol városban 7000 nemzeti érzelmű férfi és nő öldöstelel megdöbbsentő kegyetlenséggel a vörös banditák.

— A nemzeti kormány azt válaszolta, hogy senki sem fognak üldözni, aki erre nem szorgált rá, az országpusztító gyilkosok azonban nem menekülnek. Az offenzíva megindult. Hogy mennyi festvér-vérbe kerül, azt elgondolni is borzasztó.

Isten keze.

A spanyolországi Estleri nevű községben a vörös gonoszlevők közül különösen kegyetlenül viselkedett egy Baldino nevű fiatalember. Mindössze 23 éves köművessegéd volt.

Ez a Baldino azzal dicsekedett, hogy neki van Spanyolországban a legritkább bőre, mert lenyúzta a község kivégzett öreg plebánosának hátfáját a bőrt.

Amikor a vörös hordák az Estleri község templomát szétrombolták és felgyújtották, Baldino volt a vezérük. Egy hatalmas ballával felfegyverezve összeverte a templom szobrát. Felmászott a kereszt-oltárra és az embernagyságú keresztrefeszített Krisztus-szobor fateslébe belevágta a balláját. A mellét érte a csapás és a fából készült feszülettest ketté hasadt.

A gonosztelel után Baldino egy vörös aulón a szomszéd községbe ment egy barátjával. Visszajövet Baldino vezette a kocsi. Nekiment egy útmenti jelzőkönek. Barátjának semmi baja sem lett, ő azonban kirepült és egy útszéli karóra esett, amely felhasította a mellét, éppen úgy, mint ahogy előbb ő hasította fel Krisztus feszületének testét.

Sorsán még a vörösök is megborzadtak. Isten kezét látták benne.

Áldozás után...

*Kis Jézusom! Már régen beszéltem Veled.
Pedig Te hívtál és vártál engemet.
Mikor a templomban voltam, kis házikód
Ajtaja-szárnya sarkig óh! hányszor nyitva volt.
Láttam, mint nyul ki onnan kis fehér Kezed
És felém oly lágyan, szelíden integet,
S ömlött, folyt felém égő szerelmed!*

*Nem mentem. Gyarló, gyenge föld pora vagyok,
Aki könnyen és hamar sárba ragadok,
S ha a piszkot, mi utamban áll, felrugom,
Porával fehér kis Tested bemocskolom.
Aztán gondp-ókok szövik át testem-lelkem
S a nyügtől megválni, nem megy oly hirtelen,
Hogy kis Kezed hamar elérhessem!*

*De most itt állok tisztán és vágyva várlak,
Lesem az Agnust s aztán szívembe zártak
Örökre — Jézusom, hogy csak Veled legyenek
És Veled mindentről sokat beszélhessek.
Zárj — kérlek — szoríts Magadhoz engemet,
Hogy mocskok ne érje már fehér lelkemet.
Hallgasd meg — kis Jézus — kérésemet!*

Budapest, 1936. október 11.

Harsányi László.

Templom-bucsu

Az endrődi anyatemplom védőszeülfjének; Szent Imre hercegnek ünnepét üli november 5-én. Az ünnepélyes szentmisét délelőtti 10 órakor a nagyváradi csonkaegyházmegye főpásztora: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó tartja. A bucsu reggelén a cserkészek, leventék és leányifjúság járul a szentgyónás és áldozáshoz. Így hódolnak a magyar ifjúság tündöklő pártónusának: Szent Imrének. A vidék katolikusai több helyről körmenetben jönnek a messzetájon híres bucsura. Délután a polgári iskolában ifjúsági előadást tartanak az öreg cserkészek.

Iskola-szentelés Endrődön.

Szeptember 27-én áldotta meg az új endrőd-polyákhalmi iskolát az endrődi kerület esperes-tanfelügyelője: Fetzter József pápai kamarás. A tanya népe a szakadó eső dacára szép számban jött össze régi vágyainak megvalósulási ünnepélyén. A szentelés után Fetzter esperes mondott szentmisét és tartott magas szárnyalású beszédet. Az ünnepély fényét nagyban emelte dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró és dr. Ringbauer Károly vármegyei tanfelügyelő megjelenése. A szentelés után a tankötelesek szülei szeretet-lakomát rendeztek a megjelent vendégek tisztelésére, amelyen Fetzter esperes, dr. Sorbán főbíró, Ringbauer tanfelügyelő, Endrőd község nevében Harsányi László főjegyző, Bula Vince gazdálkodó, Orbók József igazgató-tanító és Csernus Mihály apátplebanos tartottak lelkesítő beszédeket. A lakosság mély-séges hálával adózott a M. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter urnak 12.000 pengős államsegély nyújtásáért, valamint az Egyházközség áldozatos gondoskodásáért a tanyai tankötelesek könnyebb beiskoláztatása érdekében. Az új iskolában Szabó Elek endrődi származású tanító 65 növendéket tanít.

Kozma Miklós m. kir. belügyminiszter

ujabb jelét adta Endrőd iránti jóindulatának. Értesítette viléz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán urat, hogy közbenjárására az endrődi „Munkás- és Napközi Otthon” létesítéséhez 2000 pengő segéllyel járul hozzá. — Az endrődi Egyházközség köszönetnyilvánítással vármegyénk főispánjához és megkérte, hogy háláját tolmácsolni kegyeskedjék a Miniszter Ur Ónagyméltóságára elől is. —

Választás a vármegyén

Mint előre jeleztük, Békés-vármegye Törvényhatósági Bizottsága szeptember 30-án tartott közgyűlésén a gyomal főszolgabírói állásra dr. Sorbán Jenő főszolgabíró, szolgabíróvá pedig dr. báró Massburg Alfréd tb. szolgabíróvá választotta meg.

Eskütelés után a megválasztott löbbi tisztviselő nevében is dr. Sorbán Jenő főszolgabíránk — magas szárnyalású, lelkes éljenzéssel fogadott beszédben — mondott köszönetet a vármegye Főispánjának és Alispánjának, valamint a Törvényhatóság tagjainak a kitüntető bizalomért, mely az egyhangú választásban nyilvánult meg. Komoly ígéretet tett, hogy a modern közigazgatás sokoldalú terepén energiájuk és munkakészségük teljes odaadásával dolgoznak a járás népének érdekében. Isten áldása kísérje működésüket.

Dr. Darányi Kálmán

m. kir. földművelésügyi miniszter — főispánunk segítő támogatásával — 1000 pengő segélyt adományozott az Öregkerli Tejszövetkezeti létesítésére. — A lakosság hálás köszönettel adózik az értékes adományért. —

Kerületi tanító-gyűlés.

Az endrődi esperesi kerület tanítószága október 13-án Gyomán tartotta f. évi kerületi gyűlését Fetzter József kerületi tanfelügyelő és Orbók József kerületi elnök vezetése alatt. — Endrődről Vörös Julia és Diennesné Hajdu Emma tanítónők, Gyomárról Balassa Gizella és Kauczill Borbála mutattak be értékes elméleti és gyakorlati előadásokat. — A nívós vitál több közérdekű indítvány megvitatása követte. Délután az Actio Katolica kerületi ülésén vettek részt tanítóink. —

POLGÁRI ISKOLAI TANÁR-VÁLASZTÁS.

Az egyházközségi képviselőtestület szeptember 26-án tartott közgyűlésén öltötte be a Siefán Béla távozásával megüresedett, államsegélyes polgári iskolai tanári állást. Hat pályázó közül az Egyházmegyei Főhatóság sorrendben Magyar Anna, Amirás Ilona és Szekfi Endre pályázókat jelölte. — A képviselőtestület likos szavazással egyhangulag Magyar Anna jeles képesítésű tanárnőt választotta meg. — Az üresedésben levő, de még nem államsegélyes hatodik tanári állás betöltésének kérdésében nem határozott a képviselőtestület, hanem azt az egyháztanácsra bízta. —

Tanyai szentmisék sorrendje

Október 18-án a polyákhalmi és varjasi iskolákban, október 25-én az öregkerli kápolnás- és a csejli iskolákban, november 8-án a tanítóföldi és öregkerli kápolnás iskolákban, november 15-én a polyákhalmi kápolnás- és varjasi iskolákban mutatunk be szentmisét és mondunk szentbeszédet.

A Jézus Szíve Szövetség csoportvezetői

november 1-én délelőtti 9 órakor tartják havi összejövetelüket a polgári iskolában. Pontos megjelenést kér a vezetőség.

Kevés a gyerek, nincs államsegély.

A M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium értesítette az endrődi egyházközséget, hogy az özv. Vörös Ferencné és vitéz Farkas Lászlóné Gyuricza Margit nyugdíjaztatásával megüresedett tanítói állomások államsegélyét ezúttal tovább a nagy létszámsökkenésre tekintettel nem folyósítja. 1932-ben kell ugyanis egy miniszteri rendelet, hogy többtanerős iskoláknál csak azon esetekben nyerhetnek államsegélyt a betöltés aká kerülő állások, ha átlagosan 1-1 tanítóra 70 tanköteles gyermek esik, — Tíz évvel ezelőtt még 80-90, sőt 100 tanköteles gyermek jutott átlagosan egy-egy endrődi tanítóra. — Ma az átlagos szám csak 53. — Ez a születések számának óriási csökkenésére vezethető vissza. Tíz év előtt 500, husz év előtt 600, most csak 300 az évi születések száma. — Eltekintve a lelki szempontoktól, nem vizsgálva azt, hogy az élet eredete és megszünése is a Mindenható Isten kizárólagos joga, mellőzve azt a fontos erkölcsi kérdést, hogy a szentségi házasság álétele színta erkölcsöt és lelkiismeretes köteleességjeljesítést kíván a szülőtől már csak az oltárnál tett nagy eskü erejénél fogva is, tisztán anyagi szempontból nézve ez az első lanulás, amikor a gyermekáldástól való iríkozás súlyos anyagi kárl hoz a népre, mert évenként több ezer pengő államsegélyt veszít, két saját véréből való állás nélküli tanerő nem jut álláshoz és megélhetéshez, amellel 10-15 év múlva nagy hiányát fogja érezni annak az értékes munkaerőnek, amelyet a születésében megakadályozott vérei jelentettek volna. — Ha a szülők tovább is bünyös és megrögzött szokásaikat követelik, odajulunk, hogy megépíttük a sok szép iskolát és nem lesz, aki bejárjon. Szomorú jelenség.

Hitbuzgalmi egyesületek havi ájtatossága

Október 18-án d. u. fél 3 órakor szent Ferenc III. rendje, október 25-én az Olláregylet, október 31-én d. u. fél 5 órakor az Eucharisztikus Férfi-Liga, november 4-én délután fél 5 órakor a Leányclub és Leányegyesület tartja havi ájtatosságát. Ugyanekkor délután 4 órakor járulnak szentgyónáshoz az ismétlődő iskolás fiúk és a szívgyárdisták is.

Községi képviselő- testületi közgyűlés

Endrőd község képviselőtestülete október 2-án népes közgyűlést tartott. Közel 50 tárgy került előadásra. Értékes felszólalások tartották a mindvégig nívós vitál, s a tárgyilagosságot légkörben hozott határozatok a község jövő fejlődését jelentősen elősegítik. Helyszüke miatt csak a legfontosabb tárgyakat említhetjük meg. Elhatározta a képviselőtestület, hogy a község fontosabb utcáinak gyalogjárdáit belonnal burkoltatja, s az így felszabadult téglamennyiséggel az újtelepek utcáit köveztetli. Erre a célra 60 ezer pengős 25-30 év alatt törlesztendő kölcsönt vesz fel. Kimondotta képviselőtestület a kondoroslanyai községhez és jegyzőlakás felépítését. Sürgősen megindítja kosorhegyen és az öregkerlekben a korábban elhatározott műkulak furatását. A Körösöntul fekvő telekparlon bika-istállót és gazdasági épületeket létesít. Elhatározta a község piacterének bővítését és közel való burkolását. A templom-melletti telket birtokba adta az endrődi Egyházközségnek, hogy azon polgári iskolai tantermet és két tantermet építtessen. Elhatározta, hogy a körösöntuli lakosság közigazgatási kívánságait a lehetőséghez képest teljesíti. Felkérte Harsányi László főjegyzőt, hogy a vármegye főispánja támogatásának kieszközlésével a tervezett „Egészségház” megvalósítását sürgesse. Jövőhagyta az ovóda és egyik jegyzői lakás renoválási költségvelését. A képviselőtestület most megmutatta, hogy közérdekű, községfejlesztő munkásságában minden személyeskedést és kicsinyes magatartást kerülni kell és tud is.

Közgazdasági hírek

Gazdasági reformokat követelt

Mayer János volt földművelésügyi miniszter, a Faluszövetőség elnöke az Országos Katolikus Nagygyűlésen.

A magyar törvényhozás az utóbbi időben — mondotta Mayer János, ez a kisgazda sorból felemelkedő agrárvezér — néhány törvényjavaslatot törvényerőre emelt ugyan, amelyeknek becsületes végrehajtása nagy mértékben szolgálja a magyar nép gazdasági megerősödését.

De ez nem elég! További reformok kellenek! A magyar nép a következőket kívánja:

1. A közterhek arányosítása és apasztása.

2. A családvédelem törvényhozási úton való szabályozása.

3. A többgyermekes családok apák kiméltése.

4. Az anya- és csecsemővédelem, a községi közegészségügyének a megszervezése.

5. A községeknek jó ivóvízzel való ellátása.

6. A falu szegényügyének, a kolduskérdésnek rendezése.

7. A falu kulturális színvonalának az emelése: népházak építése, népkönyvtárakkal való ellátása stb.

8. A gazdasági szakoktatás, az iskolán kívüli népművelés intenzívebbé tétele.

9. A falu földműves ifjúságának az ismétlőiskola után szabad előadások útján való továbbképzése.

10. A bekötő-utak építése.

11. A község bellerületén az utak portalanítása.

12. A tanyakérdés rendezése.

13. A mezőgazdasági munkások öregségi és rokkantsági biztosítása és munkával való ellátása.

14. A mezőgazdasági hitelkérdés további rendezése.

15. A háziipar felkarolása.

Ezek volnának — mondotta Mayer — nagyjában azok a kérések, amelyeknek megoldása nyugodtabbá tenné a fulu életét, megszüntelné a városba való özönlést és helyreállítaná a nép lelki egyensúlyát.

Reméljük, hogy Mayer János az országgyűlésen is erélyesen követeli eszméinek sürgős megvalósítását.

Alsó-tiszántuli körzeti mezőgazdasági kamarák kéri a kormánytól Békés-vármegye Törvényhatósága.

A szeptember 30-án tartott közgyűlés tárgyalta a vármegyének gazdánépére fontos indítványt, amelyet a vármegyei Gazdasági Egyesület indítványozott. Purgly Emil volt földművelésügyi miniszter ellene volt a javaslatnak. Szerinte a Mezőgazdasági Kamarák mai beosztása és működése elsőrangú, azok további tagozása az eredményes működést csökkenti. Beliczay Géza felsőlázi tag és Csernus Mihály apátplebános világosan kifejtették, hogy a Debrecenben székelő körzeti kamara nagyon messze esik a központtól, melynek elsősleges munkát a Hajdu-Bihar és Szabolcs vármegyék gazda érdekeinek szolgálata nyújt. Békés-Csanád és Csongrád megyéknek teljesen más érdekkörük és gazdasági céljaik vannak, tiszavidéki buza védelme és áremelése csak külön, s e vidék speciális érdekét szolgáló kamara által volna biztosítható. A törvényhatóság egyhangulag elfogadta Purgly ellen indítványa mellőzésével az életrevaló indítványt.

Gyümölcs-kiállítás Gyomán

Békés-vármegye Kertészeti Egyesületének vándorkiállítását október 3-án nyitotta vitéz dr. Márky Barna alispán, egyesületi elnök felkérésre vármegyének főispánja: vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla dr. Vármegyének vezetői és a kíséretükben levő előkelő közönség élénk tetszéssel és megelégedéssel nyilatkozott a kiállítás anyagának pompás szépségéről. Sajnálatos körülmény, hogy Endrődről egyetlen gyümölcs kiállító sem akadt. A virágkiállításon Tüköry Jessi nyert elismerő oklevelet gyönyörű rózsáival.

A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara

felhívja a községek vezetőinek figyelmét a háziiparok erőteljesebb felkarolására. A községek kérelmére a Kamara mindenütt kézzel szerezve meg a tanfolyamot és oktatót is küld a községbe. Különösen ajánlja a háziipari szövetség-vezetését és az állati bőrök készítésének elsajátítását. Ma ezek biztosítanak szép jövedelmet a komolyan dolgozó embereknek a téli, munkanélküli időkben.

Termés-eredmény

Nyolcvannégy százalékkal nagyobb a tengeri termés a tavalyinál, állapítja a Földművelésügyi Minisztérium legújabb termés jelentése. A tengerivel bevetett terület 1,991.826 kat. hold volt. Kat. holdanként átlagtermés 13.14 mázsa összesen tehát 26 millió 162.800 mázsa. Tehát közel 12 millió mázsával több, mint az elmúlt évben.

Buzából kat. holdanként 8.21 g., összesen tehát 23 millió 701.604 mázsa termelt. A tavalyi termésnél 3.4 százalékkal, tehát közel 800.000 mázsával több. A rozs termés eredménye viszont 1.83 százalékkal kisebb mint tavaly. A takarmány árpa termése 7.7 százalékkal, a zabé csak 1.26 százalékkal volt nagyobb, mint tavaly. A cukorrépából 3 millió mázsával több termés várható, mint tavaly. Burgonya pedig csaknem kétszerannyi termelt, mint az elmúlt évben.

Hírek a gabonapiacról

Egy héttel előbb a magyar piacokon erős lendületet vett a buza áremelkedés, de a hét végén a külföldi vásárlás el lanyhulásával közel 40 fillért esett a buza ára. A nemzetközi pénzpiac történt változások miatt még nem alakult ki pontosan a buza-ár, s azért a vásárlások is erősen csökkentek. A tiszavidéki 80 kilós buzát 17.60 fillérért vásárolták a hét végén. Az árpa 13-, a zab 16-, a morzsolt ótengeri 12.50-es áron kelt Budapesten.

Az állatvásárokról

általában tartott árakról írunk. 110—130 kilós fiatal sertésekért a ferencvárosi sertésvásáron 103—108 fillért fizettek. A szedett öreg sertések ára azonban csak 88—92 fillér volt. A borjúvásáron prima borjúkért 106—112, másodrendű borjúkért 100—106, silányakért 95—98 fillért fizettek.

Szőlő eltartása télire

Az akasztásra szánt fürtöket átvizsgáljuk, minden romlott, penészes szemét kivágunk. A fürtöket külön-külön erős zsinegre kötjük és mielőtt felakasztanánk, egy pillanatra lobogva forró vízbe mártjuk. Ezután a szőlőt tágasan felakaszjuk úgy, hogy egyik ne érintse a másikat. A kamrát, ahová a gyümölcsöt akasztjuk, ki kell kenezni, a helyiség mérete szerint néhány kénrudat égetünk el benne. A kénezést kéthetenként meg kell ismételni. A kamrának fagymentesnek kell lennie és — hogy a levegő elég nedves legyen — ajánlatos néhány vízzel telt edényt beállítani, mert különben a szőlő könnyen összeszárad.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fiókintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öl föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békés-megyei Kereskedelmi Banknál.

Kat. Népházban egy fizetési helyiség kiadó.

SCHUSZTER FERENC áll. vizsg. fogász Gyomán, Mátyás király u. (volt kis templom u.) 6 szám alatt fogászati működését megkezdte. Foghuzás, fogtömés és mindennemű fogpótlás.

Használt téglát, vályogot vesz Csuvar Mihály gondok.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonanevelő magas piaci áron vásárol.

ŐSZEL-TÉLEN különösen nélkülözhetetlen minden háztartásban és gazdaságban egy megbízható ÉBRESZTŐÓRA. A mezőturi TAUBER cég közfudomásúan csak jöminőségeket hoz forgalomba. Rendeljen levelezőlapon! Jótállással és mérsékelt áron szállít

TAUBER
MEZŐTURI
Gimnáziummal szemben

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

úján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Walthier György

Nyomtatva a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős ügyvezető: Teket Sándor,